

Προς τον Δήμαρχο
και το Δημοτικό Συμβούλιο
του Δήμου Σερίφου

Αθήνα 22.9.2021

Κυρίες και Κύριοι,

Ευχαριστώ για τα όσα ο Δήμος σας για άλλη μια φορά πρόσφερε (φαγητό, στέγη και εισιτήρια) ώστε η υπό την εποπτεία μου ταξινομική ομάδα να συνεχίσει σε μια τελευταία αποστολή το έργο που έχει αναλάβει στο νησί σας. Συγκεκριμένα, μεταξύ 20-30 Αυγούστου 2021 δέκα μεταπτυχιακοί φοιτητές, υποψήφιοι διδάκτορες και λοιποί συνεργάτες κυρίως του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης αλλά και άλλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας, συνέχισαν την ταξινόμηση του αρχειακού υλικού του δήμου/κοινότητας Σερίφου. Η ταξινόμηση, που είχε αρχίσει από τη δεκαετία του 1830, έφθασε φέτος στις δεκαετίες 1970-1980, ολοκληρώνοντας το βασικό έργο της. Τα χιλιάδες έγγραφα και τα εκατοντάδες κατάστιχα που ταξινομήθηκαν καλύπτουν πολλές πλευρές της ζωής και δράσης των κατοίκων της Σερίφου και είναι βέβαιο ότι θα επιτρέψουν μια άλλη, πιο ουσιαστική, μελέτη της ιστορίας της.

Η βασική ταξινόμηση, όπως ήδη ανέφερα, ολοκληρώθηκε. Ωστόσο, για να αναδειχθεί το αρχείο και να αξιοποιηθεί ο ιστορικός πλούτος του, χρειάζονται λίγες ακόμη δράσεις που μόνο η ταξινομική μας ομάδα μπορεί επαρκώς να εκπληρώσει. Είναι αναγκαίο να οργανωθεί μια έκθεση τεκμηρίων με έγγραφα και κατάστιχα που θα καλύπτουν πολλές όψεις της ζωής στη Σέριφο επί δύο περίπου αιώνες. Δίπλα στα τεκμήρια που θα εκτεθούν, θα εγκατασταθεί ηλεκτρονική βάση δεδομένων με όλα τα ταξινομικά δελτία που προέκυψαν καθ' όλη τη διαδικασία της ταξινόμησης ώστε να είναι εύκολη η αναζήτηση, με λέξεις κλειδιά, ποικίλων θεμάτων --σε συμπληρωματικό υπόμνημα θα τονίσω πώς θα μπορούσε αυτή η βάση δεδομένων να εμπλουτιστεί περισσότερο.

Η έκθεση θα συνοδευτεί από ομιλίες όλων των μελών της ομάδας για να φανεί ακριβώς αυτή η πολυμέρεια του υλικού και συγχρόνως για να δοθούν πρώτα δείγματα υπεύθυνης ιστορικής ερμηνείας του. Συγχρόνως, ως τμήμα της ως άνω έκθεσης, η ταξινομική ομάδα θα σχεδιάσει και τον τρόπο με τον οποίο θα αναδειχθεί η συμβολή της Σερίφου στο 1821, με αφορμή τον εορτασμό των 200 χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης.

Για την πραγματοποίηση όλων αυτών, σας παρακαλώ, Κυρίες και Κύριοι, να εγκρίνετε, με τους ίδιους όρους (φαγητό, στέγη και εισιτήρια) μια τελευταία αποστολή 10 περίπου ατόμων για την περίοδο 20-30 Αυγούστου 2022.

Είμαι βέβαιος ότι με ευαισθησία θα ανταποκριθείτε θετικά στο αίτημά μου που σκοπεύει στη διάσωση και ανάδειξη πρωτότυπων και σημαντικών τεκμηρίων για την ιστορία της Σερίφου και των κατοίκων της κατά τον 19ο και 20ό αιώνα. Μπορώ βέβαια να ισχυριστώ, με βάση τα αρχειακά τεκμήρια που εντοπίσαμε, ότι η ιστορία

της Σερίφου και των κατοίκων της εμπλουτίζεται σημαντικά και δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για μια ουσιαστική μελέτη της. Και αυτή η ψύχραιμη και με ιστορικά κριτήρια μελέτη θα βοηθήσει στη διαμόρφωση μιας ιστορικής μνήμης που δεν θα στηρίζεται σε αποπροσανατολιστικά στερεότυπα αλλά σε ουσιαστική γνώση του παρελθόντος και επομένως σε μια πιο ξεκάθαρη και υπεύθυνη αντιμετώπιση των ποικίλων προβλημάτων του παρόντος.

Με εκτίμηση
Χρήστος Λούκος
Ομότιμος Καθηγητής
Πανεπιστημίου Κρήτης

Συμπληρωματικό υπόμνημα

Αυτό που θέλω να επισημάνω στο χωριστό αυτό κείμενο σχετίζεται με την άμεση αξιοποίηση των σημαντικών ιστορικών πληροφοριών που εντοπίστηκαν στο αρχείο που ταξινομήσαμε. Ανέφερα ήδη ότι για όλο το αρχείο θα υπάρξει μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων με αναλυτικές πληροφορίες για το περιεχόμενο κάθε φακέλου εγγράφων ή κάθε καταστίχου, ώστε να είναι εύκολη η έρευνα. Η βάση αυτή όμως θα ήταν καλό να συνοδευτεί από μια αναλυτική παρουσίαση σημαντικών τεκμηρίων για την ιστορία της Σερίφου. Εννοώ τη μηχανογράφιση βασικών πηγών που θα αναδείξουν τους κατοίκους των παλαιότερων εποχών και τις ασχολίες τους.

Παραθέτω τις πηγές που κατά προτεραιότητα θεωρώ ότι πρέπει να μηχανογραφηθούν και σημειώνω ότι το συνολικό ποσό της αμοιβής για την πραγματοποίηση της μηχανογράφησης τους ανέρχεται σε 15.000 ευρώ καθαρά (χωρίς την επιβάρυνση του ΦΠΑ). Αν εγκριθεί αυτή η μηχανογράφιση, οι πηγές αυτές θα παραδοθούν με τη μορφή βάσεων δεδομένων, όπου η αναζήτηση ονομάτων, τόπων, εννοιών κλπ. θα είναι εύκολη.

1. Οι αναλυτικές απογραφές των κατοίκων της Σερίφου του 1870 και 1879: Πρόκειται για απογραφές που διενήργησαν σπίτι προς σπίτι και κατά οικογένεια εκπρόσωποι του Δήμου. Καταχωρίζονται σ' αυτές πλήθος στοιχείων (οικογενειακές σχέσεις, επαγγέλματα, κατανομή κατοίκων στον χώρο κλπ.). --αμοιβή 4.000 ευρώ
2. Εκλογικοί/βουλευτικοί κατάλογοι του Δήμου και της Κοινότητας Σερίφου των ετών 1855, 1864, 1877, 1883, 1910, 1914, 1928, 1945 καθώς και της Κοινότητας Μεγάλου Λειβαδίου (1914, 1928, 1945, 1946) --αμοιβή 3.000 ευρώ
3. Το Μητρώο Αρρένων του Δήμου και της Κοινότητας Σερίφου (γεννηθέντες από 1829-1920), καθώς και της Κοινότητας Μεγάλου Λειβαδίου (γεννηθέντες από 1849-1925) --αμοιβή 2.000 ευρώ
4. Καταλόγους (δεκαετίες 1830-1850) που κατήρτιζε ο αστυνόμος Σερίφου, όπου καταγράφονται όσοι ζήτησαν διαβατήριο για να μεταβούν εκτός της Σερίφου. Μεταξύ των άλλων σημειώνεται η ηλικία τους, το επάγγελμά τους και ο τόπος προορισμού. --αμοιβή 2.000 ευρώ
5. Το Δημοτολόγιο της Κοινότητας Μεγάλου Λειβαδίου που καταρτίστηκε το 1914 --αμοιβή 2.000 ευρώ
6. Μεταγραφή και σχολιασμός 30-40 περίπου εγγράφων του 19ου αιώνα, ενδεικτικών της κοινωνικής πραγματικότητας στη Σέριφο την εποχή αυτή (μερικά από αυτά θα αφορούν τα μεταλλεία) --αμοιβή 2.000 ευρώ

Τί ακριβώς εννοώ με τις προτεινόμενες μηχανογραφήσεις. Όταν θα φθάνει ο ερευνητής στο υπό σχηματισμό Ιστορικό Αρχείο Σερίφου, ναι μεν θα αναζητά στην

ηλεκτρονική βάση στοιχεία για ένα συγκεκριμένο θέμα και θα του δίνεται το σχετικό τεκμήριο, θα μπορεί όμως παράλληλα να αναζητά τους προγόνους του ή οποιονδήποτε άλλον δημότη Σερίφου με το επώνυμό του στις βάσεις που προτείνω να γίνουν με τις παραπάνω μηχανογραφήσεις. Φυσικά θα μπορεί επίσης να αναζητήσει πληροφορίες για επαγγέλματα, μεταναστεύσεις, συγγενικές σχέσεις κλπ.

Είμαι βέβαιος, και αυτή η βεβαιότητα στηρίζεται στο προηγούμενο παράδειγμα της Ερμούπολης, ότι πολλοί Σερίφιοι θα επισκεφθούν το αρχείο για να αναζητήσουν τις ρίζες τους. Για μια εικόνα τού πόσο χρήσιμες είναι οι μηχανογραφήσεις αυτές, μπορείτε να δείτε τις βάσεις δεδομένων για την Ερμούπολη, Κέα, Αμοργό που έγιναν με δική μου πρωτοβουλία, στην ηλεκτρονική διεύθυνση cities.ims.forth.gr

Οι πηγές αυτές για να μηχανογραφηθούν με τις επιστημονικότερες προδιαγραφές προϋποθέτουν άτομα που διαβάζουν χειρόγραφα του 19ου αιώνα, έχουν γνώσεις ιστορίας και ιστορική ευαισθησία. Έχω την τύχη να διαθέτω τέτοιους συνεργάτες που εκπονούν ή ολοκλήρωσαν μεταπτυχιακές σπουδές ή εκπονούν διδακτορικά. Είναι, πιστεύω, μια ευκαιρία να εκμεταλλευτούμε τη διαθεσιμότητά τους, που είναι έντονη αυτή την περίοδο της κρίσης, για να μηχανογραφήσουν, υπό τη δική μου καθοδήγηση, τις πηγές αυτές έναντι μιας αμοιβής που θα τους επιτρέψει να συνεχίσουν τις σπουδές ή την έρευνά τους με λίγο λιγότερα οικονομικά προβλήματα.

Όσον αφορά την πληρωμή, αυτή μπορεί να γίνει μέσω του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών (έδρα Ρέθυμνο) το οποίο υπάγεται στο Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας. Τη λύση αυτή επέλεξαν και οι Δήμοι Κέας, Αμοργού και Θήρας για παρόμοιες μηχανογραφήσεις. Φυσικά μπορείτε να αναζητήσετε κι εσείς άλλους τρόπους πληρωμής, ακόμα και τμηματικής.

Οι προτεινόμενες μηχανογραφήσεις δεν εμποδίζουν να γίνουν παράλληλα, αν ευρεθούν οι αναγκαίες πιστώσεις, και λελογισμένες ψηφιοποιήσεις. Λέγοντας λελογισμένες, εννοώ ψηφιοποιήσεις που δεν γίνονται σωρηδόν και κατακλύζουν τον αναγνώστη με χιλιάδες εικόνες που δεν μπορεί να τις εκμεταλλευτεί, αλλά ψηφιοποιήσεις που θα στηρίζονται στη γνώση που θα έχει αποκτηθεί με την ταξινόμηση του αρχείου. Με την ήδη αποκτηθείσα γνώση, θα μπορούσαμε να προτείνουμε θεματικές ενότητες που αξίζει να έχουν προτεραιότητα σε μια ενδεχόμενη ψηφιοποίηση, όπως όλα τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Συμβουλίου του Δήμου και της Κοινότητας Σερίφου, καθώς και της Κοινότητας Μεγάλου Λειβαδίου (19ος -20ός αιώνας), τα παλαιά δημοτολόγια κλπ.

Είμαι βέβαιος, Κυρίες και Κύριοι, ότι θα αντιμετωπίσετε με ιδιαίτερη ευαισθησία μια πρόταση που θα αναδείξει βασικές πηγές της ιστορίας του νησιού σας και συγχρόνως θα διευκολύνει νέους ερευνητές να συνεχίσουν το έργο τους.

Χρήστος Λούκος